

ПРИНЦИПИ ОЦІНКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ВОЛІКОВ В. В.

УДК 005.336.4:005.585

Воліков В. В. Принципи оцінки інтелектуального потенціалу підприємства

Визначено роль інтелектуального потенціалу підприємства як рушійної сили інноваційної активності господарюючого суб'єкта. Підкреслено важливість систематичної оцінки інтелектуального потенціалу підприємства. Зазначено, що підходи до оцінки інтелектуального потенціалу підприємства мають спиратися на еволюцію уявлень відносно потенціалу підприємства та систему принципів. На основі існуючих підходів до оцінки інтелектуального потенціалу, що мають місце в науковій економічній літературі, з погляду їхньої узгодженості із змістом економічної категорії інтелектуального потенціалу підприємства сформовано три групи принципів із зазначенням основних в кожній групі. Розкрито логіку оцінки інтелектуального потенціалу із зазначенням причинно-наслідкових зв'язків між структурними елементами.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інтелектуальний потенціал, інноваційний розвиток, оцінка, принципи.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 17.

Воліков Володимир Володимирович – кандидат економічних наук, начальник науково-дослідного сектора, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: vvv@hneu.edu.ua

УДК 005.336.4:005.585

UDC 005.336.4:005.585

Воліков В. В. Принципы оценки интеллектуального потенциала предприятия

Volikov V. V. Principles of Assessment of Intellectual Potential of an Enterprise

Определена роль интеллектуального потенциала предприятия как движущей силы инновационной активности хозяйствующего субъекта. Подчеркнута важность систематической оценки интеллектуального потенциала предприятия. Отмечено, что подходы к оценке интеллектуального потенциала предприятия должны опираться на эволюцию представлений о потенциале предприятия и систему принципов. На основе существующих подходов к оценке интеллектуального потенциала, имеющих место в научной экономической литературе, с точки зрения их согласованности с содержанием экономической категории интеллектуального потенциала предприятия сформированы три группы принципов с указанием основных в каждой группе. Раскрыта логика оценки интеллектуального потенциала с указанием причинно-следственных связей между структурными элементами.

The article identifies the role of intellectual potential of an enterprise as a moving force of innovation activity of an economic subject. It underlines that approaches to assessment of intellectual potential of an enterprise should be based on evolution of conceptions on enterprise potential and system of principles. Using the existing approaches to assessment of intellectual potential, that exist if the scientific economic literature, from the point of view of their correspondence with the essence of economic category of intellectual potential of an enterprise, the article forms three groups of principles and lists the main ones in each group. The article reveals the logic of assessment of intellectual potential specifying the cause-effect relations between the structural elements.

Key words: intellectual capital, intellectual potential, innovation development, assessment, principles.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 17.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, интеллектуальный потенциал, инновационное развитие, оценка, принципы.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 17.

Воліков Володимир Володимирович – кандидат економічних наук, начальник, науково-дослідницького сектора, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: vvv@hneu.edu.ua

Volikov Volodymyr V. – Candidate of Sciences (Economics), Head of the Department of the Scientific Research Sector, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: vvv@hneu.edu.ua

У сучасних умовах розвитку економіки України успіх діяльності вітчизняних підприємств значною мірою залежить від ефективного використання власного інтелектуального потенціалу (ІП). Отриманий прибуток від впровадження нових знань і технологій забезпечує суб'єктам господарювання конкурентоспроможність на ринках. Отже, потреба вибору найкращого варіанта реалізації ІП є першочерговою.

Специфічність кожного окремого підприємства ускладнює визначення об'єктивної оцінки доходів від реалізації власного інтелектуального потенціалу. Це обумовлює те, що методика оцінки ІП не може бути універсальною і потребує врахування зовнішніх і внутрішніх факторів, які найбільш суттєво впливають на діяльність підприємства, що оцінюється. За цих умов об'єктивно необхідним є аналіз підходів щодо оцінки ІП та формування принципів такої оцінки. При цьому, як обґрунтування варіанта функціонування тієї чи іншої системи оцінки ІП, так і забезпечення реалізації керівних

впливів у циклах регулювання рівня реалізації інтелектуального потенціалу потребують належної інформаційної підтримки. Особисто сьогодні, коли трансформація умов господарювання вимагає додаткового вивчення цілого комплексу питань щодо удосконалення систем оцінки ІП, у першу чергу, через визначення принципів такої оцінки, що й зумовлює необхідність подальшого проведення досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій довів, що фахівці у сфері інтелектуального потенціалу, інтелектуального капіталу, інтелектуальної власності та оцінки [1 – 13] наводять понад 50 принципів, що використовуються ними в процесі оцінювання, перелік і кількість яких залежить від мети та об'єкту оцінки. На підставі цього автори [8; 11] об'єднують принципи у групи та взаємопов'язані комплекси [11]. Проблематиці оцінки присвячені роботи таких вчених, як А. Доронін [1], В. Есипов [2], Ю. Іванов [3], А. Кендюхов [4], М. Кизим [5], І. Мойсенко [8], І. Отенко [9], В. Хаустова [11],

П. Цибульов [12], І. Чмутова [13] та інших науковців. Разом із тим питання принципів оцінки ІП підприємства потребують подальшої розробки. Саме тому *метою* статті є обґрунтування основних принципів оцінки інтелектуального потенціалу підприємства.

У своїх теоретичних і практичних дослідженнях щодо виміру фінансового стану та ефективного управління функціонуванням підприємств, зниження господарських ризиків в умовах невизначеності зовнішнього середовища М. Кизим та інші науковці [5] рекомендують використовувати чотири принципи, що надасть можливість забезпечити виконання відповідних вимог при побудові системи показників, які характеризують процес кругообігу капіталу на підприємстві. Ю. Іванов та інші автори [3] розглядають проблеми оцінювання конкурентних переваг підприємства з урахуванням їх окремих характеристик, на підставі виділених основних властивостей за критеріями ефективності й стійкості. Питанням оцінювання ефективності управління капіталом підприємства приділялась увага в роботі І. Чмутової та О. Пересунько [13], в якій запропоновано здійснювати оцінку на основі побудови інтегрального показника, що враховує три складові (фізич-

ний, фінансовий та інтелектуальний капітал) у двовекторному напрямку, а методика оцінки має ґрунтуватись на наведених основних трьох принципах. І. Мойсеєнко [8] у результатах своїх досліджень виділяє три основні групи принципів оцінки, що поділяються на підгрупи за відповідними ознаками. І. Отенко запропонувала методичний підхід до аналізу та оцінки потенціалу підприємства, що базується на «... діалектичній єдності статистичного й динамічного підходів» [9, с. 73]. Це надає можливість виявити зовнішні й внутрішні фактори впливу і розглянути зміни в процесі функціонування та розвитку підприємства. В. Хаустова та І. Курочкіна [11] пропонують чотири взаємопов'язані групи принципів оцінки вартості майна, бізнесу тощо, які рекомендується використовувати з урахуванням різного ступеню їх значущості (визначається для кожної окремої ситуації). Це надає можливість максимально враховувати вплив зовнішніх і внутрішніх факторів і забезпечує достовірність висновку. Для оцінки підприємства або бізнесу автори [2] пропонують використовувати максимальну кількість принципів, об'єднавши їх у три групи з урахуванням взаємозв'язку між ними та впливу факторів. Авторські підходи щодо визначення основних принципів оцінки та їх груп зведено в *табл. 1*.

Таблиця 1

Авторські підходи щодо груп принципів або принципів оцінки

Джерела	Принципи оцінювання
[2, с. 46]	Групи принципів пов'язаних з: – уявленням власника про майно; – ринкового середовища; – експлуатацією майна
[5, с. 45]	Принципи: 1) <i>органічності</i> – сукупність показників, які характеризують процес кругообігу капіталу на підприємстві, тільки тоді буде системою, коли вона буде мати яку-небудь загальну організуючу основу, що пояснює логіку її побудови; 2) <i>неформальності</i> – система показників, які характеризують процес кругообігу капіталу на підприємстві, повинна мати максимальний ступінь динамічності і бути придатною для прийняття оптимальних управлінських рішень; 3) <i>наочності</i> – припускає наявність деякого оптимального набору істотних показників, що характеризують процес кругообігу капіталу на підприємстві, які взаємно доповнюють, а не дублюють один одного; 4) <i>дерефовидності структури</i> – передбачає наявність у системі пов'язаних логічно і формальними співвідношеннями часткових узагальнюючих та інтегральних, які характеризують процес кругообігу капіталу на підприємстві
[8, с. 176]	Основні групи принципів оцінки: – принципи власника (володіння); – принципи використання; – принципи ринкового середовища
[11, с. 35]	Принципи об'єднані у групи: – засновані на уявленні власника (користувача); – пов'язані з експлуатацією власності (об'єкта); – пов'язані з ринковим середовищем; – найкращого та найбільш ефективного використання
[13, с. 200]	– Проведення оцінки як у статичні на певний момент часу (стан), так і в динаміці за певний проміжок часу; – основа статистичної оцінки – інтегральний показник об'єкту оцінки та інтегральний показник досягнення запланованих результатів об'єктом оцінки на певний момент часу; – основа динамічної оцінки – траєкторія дискретних статистичних оцінок станів за певний проміжок часу
[14]	Оцінка майна проводиться з дотриманням наступних принципів: – корисності; – попиту і пропонування; – заміщення; – очікування; – граничної продуктивності; – внеску найбільш ефективного використання

Велика кількість принципів, що необхідно використовувати при оцінці ІП підприємства, ускладнює процес і тому обумовлює врахування основних з них, які знаходяться у взаємозв'язку та взаємозалежності. На основі аналізу робіт [1 – 13, 16, 17] пропонується використовувати три основні групи принципів при оцінці інтелектуального потенціалу підприємства (табл. 2).

Таблиця 2

Основні принципи, що пропонуються для оцінки ІП

№ з/п	Групи принципів	Принципи
1	Інформативність власника щодо ІП підприємства	1.1. корисність
		1.2. заміщення
		1.3. очікування
2	Можливість використання (реалізації) ІП підприємства	2.1. остаточна продуктивність структурного та споживчого капіталів
		2.2. вартість вкладу
		2.3. продуктивність індивідууму
		2.4. пропорційність
		2.5. захист прав
		2.6. ефективного використання
3	Впливовість ринкового середовища	3.1. залежність
		3.2. відповідність
		3.3. коливання попиту та пропозиції
		3.4. конкуренції
		3.5. динаміки інтелектуального потенціалу

Оцінка ІП підприємства, на основі використання представлених трьох груп принципів (див. табл. 2), надає можливість враховувати динамічність об'єкта оцінки та зміни, що відбуваються у сучасній економіці, а їх реалізація (принципи оцінки ІП) сприятиме досягненню оптимальних результатів в інноваційній діяльності підприємств за умов обмеження ресурсів, глобалізації ринків та інформатизації суспільства.

Розглянемо більш детально сутність кожного із наведених (див. табл. 2) принципів.

До першої групи належать три основні принципи, що інформують власника ІП підприємства про його корисність, заміщення та очікування.

Принцип корисності інформує про можливість реалізації власного ІП (виробництво нових товарів і послуг, удосконалення існуючих технологій тощо) та його вартість, що є джерелом для розвитку інтелектуального капіталу підприємства. Корисність ІП підприємства обумовлюється впливом внутрішніх і зовнішніх факторів (техніко-технологічний рівень, інноваційна культура, організаційна структура, конкурентоспроможність, імідж, правова захищеність інтелектуальних активів тощо).

Принцип заміщення обумовлює залежність вартості об'єкта оцінки (ІП) від аналогічного на ринку, що і визна-

чає його ціну. Цей принцип надає можливість проводити ефективну кадрову політику на підприємстві, тому що головним у формуванні, використанні та розвитку інтелектуального потенціалу підприємства є людський капітал.

Принцип очікування – це можливість отримання відповідного розміру додаткового доходу (прибутку) від реалізації ІП підприємства (володіння, користування та розпорядження), що надає можливість підприємству його (ІП) використання у власній господарській діяльності та реалізації на відповідних ринках. Очікуваний ефект від використання власного ІП може вміщувати зростання доходу (прибутку), підвищення ефективності діяльності підприємства, отримання соціального ефекту, підвищення іміджу тощо.

Тобто, перша група принципів дозволяє підприємствам у складних умовах глобалізації бути обізнаними щодо здатності ефективно використовувати власний ІП й можливої реалізації перспективних інноваційних проектів, що надасть можливість завоювання нових ринків і підвищення конкурентоспроможності в цілому.

Друга група принципів (можливість використання ІП), пов'язана з реалізацією інтелектуального потенціалу підприємства та вміщує такі основні принципи [на основі 1 – 13]: остаточна продуктивність структурного та споживчого капіталів, вартість вкладу, продуктивність індивідууму, пропорційність, захист прав, ефективність його (ІП) використання.

Остаточна продуктивність структурного та споживчого капіталів – це потенційна можливість персоналу використовувати інформаційно-комунікаційні технології, бази даних, обладнання і т. ін. для формування, використання й розвитку інтелектуального потенціалу підприємства.

Вартість вкладу – це вартість зростання інтелектуального капіталу (ІК) підприємства у результаті використання власного інтелектуального потенціалу. У результаті реалізації ІП вартість зростання ІК може бути набагато вищою за витрати, що пов'язані з використанням інтелектуального потенціалу.

Продуктивність індивідууму пов'язана з людським капіталом, функціонуванням індивідууму та фазами його життєвого циклу.

Принцип *пропорційності* забезпечує баланс реалізованого й нереалізованого ІП з урахуванням цілей підприємства та наявних ресурсів.

Захист прав як важливий принцип забезпечує захист прав на інтелектуальну власність (інтелектуальні активи) як співробітників, так і власників підприємства (роботодавця).

Принцип ефективного використання – це визначальний принцип в оцінці ІП підприємства, що вміщує розумне та можливе використання з урахуванням альтернативних пропозицій.

Тобто, друга група принципів є підґрунтям для розробки комплексу заходів щодо підвищення ефективності використання й розвитку інтелектуального потенціалу підприємства в цілому та за людським, структурним і споживчим капіталом. Створення чітких засад роботи

персоналу сприятимуть прозору, ефективному, повноцінному використанню ІП працівників, що надасть змогу підвищити інвестиційну привабливість підприємства та забезпечити зростання його ринкової вартості.

Третя група (принципи ринкового середовища) вміщує такі основні принципи [на основі 1-13]: залежність, відповідність, попит і пропозиція, конкуренція, динаміка.

Принцип залежності – це залежність ІП підприємства від впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища (загальна освіта, професійний рівень і компетенція співробітників, соціально-економічний розвиток регіону, географічне розташування підприємства тощо).

Відповідність – це врахування можливостей і факторів виробництва підприємства з можливостями та потенціалом об'єкта оцінки (ІП підприємства), що забезпечує ефективне формування, використання й розвиток інтелектуального потенціалу.

Коливання *попиту та пропозиції* на об'єкт оцінки (ІП підприємства) визначається формуванням і ступенем розвитку вітчизняного ринку інтелектуальної власності, що потребує врахування таких основних факторів: просторово-часові характеристики об'єкта оцінки, існуючі аналоги та можливість їх використання, вартість аналогічних об'єктів оцінки.

Принцип конкуренції забезпечує використання найбільш привабливих об'єктів оцінки (ІП підприємства) для розвитку ІК з урахуванням обмеженості ресурсів. Цей принцип потребує врахування таких основних факторів: інтелектуальний потенціал конкурентів (роз-

виток, ступінь використання тощо); можливість підвищення інтелектуального потенціалу підприємства за рахунок використання ІП регіону, країни, світу; рівень інноваційності ІП підприємства відповідно до загально-го інтелектуального потенціалу.

Принципи динаміки інтелектуального потенціалу підприємства визначається мінливістю внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на зміну вартості та корисності об'єкту оцінки (ІП). У процесі діяльності підприємства ситуація на ринку змінюється (з'являються нові конкуренти, наявність ресурсів, політичні фактори, розвиток нових технологій, наявність інтелектуальної власності тощо), що обумовлює терміни оцінки його інтелектуального потенціалу. Тому вартість інтелектуального потенціалу підприємства визначається станом на дату оцінки і можуть бути передбачені строки дії відповідних документів (звітність, акт оцінки тощо).

Тобто, принципи третьої групи обґрунтовують необхідність врахування впливу швидкозмінного зовнішнього середовища на підприємство, що потребує формування переліку й оцінювання власних конкурентних переваг їх підтримка та розвиток на основі ефективного використання сучасних досягнень науки і техніки та власного інтелектуального потенціалу.

Розкриття мети розбудови теоретико-методологічних засад оцінки інтелектуального потенціалу, орієнтованої на випереджаюче відображення розвитку підприємства, пропонується реалізувати через розроблення принципів оцінки ІП, взаємозв'язок між якими представлено на *рис. 1*.

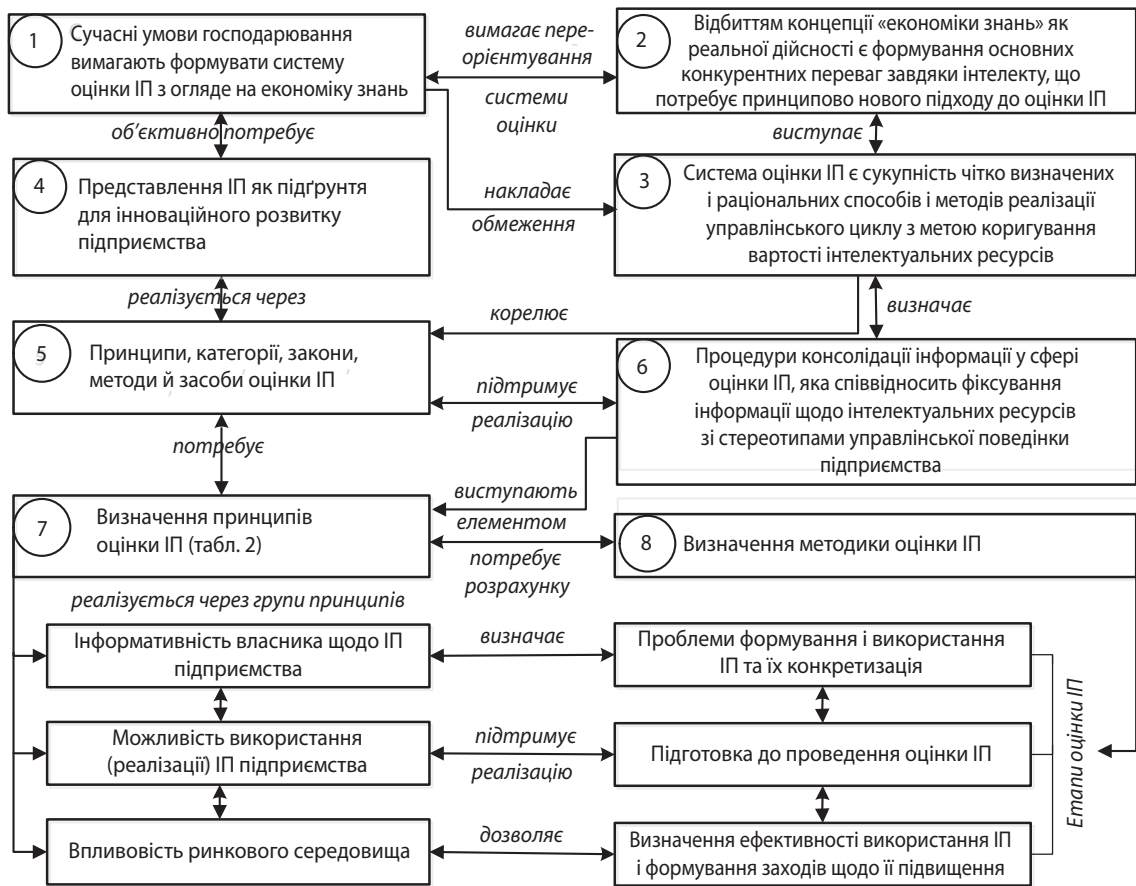

Рис. 1. Розкриття логіки оцінки інтелектуального потенціалу (на основі аналізу [15])

ВИСНОВКИ

Інтелектуальний потенціал підприємства є визначальним чинником при формуванні його ринкової вартості. Тому ефективне використання обґрунтованих принципів оцінки ІП підприємства забезпечить інноваційну спрямованість розвитку підприємства та надасть можливість формування нових конкурентних переваг на засадах ефективного нагромадження інтелектуального потенціалу та розвитку інтелектуальної активності персоналу.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання з метою розроблення концепції інтелектуалізації систем менеджменту підприємства, формування механізмів управління інтелектуальним капіталом підприємства через залучення належних інтелектуальних ресурсів, які власне, і формують інтелектуальний потенціал підприємств. Але, на жаль, проблема системності та повноти дослідження питань формування, а також розвитку інтелектуального потенціалу шляхом управління знаннями персоналу підприємства вирішена не достатньо і тому потребує більш детального дослідження. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Доронін А. В.** Поведінка персоналу виробничої організації. Оцінка, управління, розвиток : монографія / А. В. Доронін. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2008. – 320 с.
2. **Есипов В. Е.** Оценка бизнеса / В. Е. Есипов, Г. А. Мажовикова, В. В. Терехова; 2-е изд. – СПб. : Питер, 2006. – 464 с.
3. **Іванов Ю. Б.** Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток : монографія / Ю. Б. Іванов, П. А. Орлов, О. Ю. Іванова. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2008. – 352 с.
4. **Кендюхов А. В.** Теория и практика оценки интеллектуального капитала: зарубежный опыт // Менеджмент. – 2002. – № 6. – С. 160 – 164.
5. **Кизим М. О.** Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства : монографія / М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак. – Х. : Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2003. – 144 с.
6. **Кизим М. О.** Оцінка якості цільових програм державної підтримки розвитку малого бізнесу : монографія / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко, Н. І. Полтарак. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2009. – 328 с.
7. **Мельников О. Н.** Механизмы оценки интеллектуально-креативного потенциала организации / О. Н. Мельников, Е. Г. Абрамов // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.creativeconomy.ru/library/prd86.php>
8. **Мойсеєнко І. П.** Управління інтелектуальним потенціалом : монографія / І. П. Мойсеєнко. – Львів : Аверс, 2007. – 304 с.
9. **Отенко І. П.** Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства: наукове видання / І. П. Отенко, Л. М. Мальярець, Г. А. Іващенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 348 с.
10. Оценка стоимости нематериальных активов и интеллектуальной собственности / А. Н. Козырев, В. Л. Макаров. – М. : Интерреклама, 2003. – 352 с.
11. **Хаустова В. Є.** Оцінка вартості бізнесу суб'єктів господарювання (на прикладі металургійної галузі України) : монографія / В. Є. Хаустова, І. Г. Курочкіна. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2009. – 268 с.

12. **Цибульов П. М.** Управління інтелектуальною власністю : монографія / За ред. П. М. Цибульова. – К. : К. І. С., 2005. – 448 с.

13. **Чмутова І. М.** Капітал підприємства: аналіз, оцінка, інструменти управління та роль банківської системи у його фінансуванні : монографія / І. М. Чмутова, О. В. Пересунько. – Х. : ФОП Павленко О. Г.; ВД «ІНЖЕК», 2010. – 480 с.

14. Положення (Національний стандарт 1) оцінки майна «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» – Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності. Тематична збірка / Укл. П. М. Цибульок, Г. Н. Сердюк, С. М. Болелій. – К. : Інститут інтелектуальної власності і права, 2005. – 314 с.

15. Концепція розвитку регіональної інноваційної системи Харківщини / Під науковою редакцією доктора економічних наук, професора В. С. Пономаренко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2011. – 142 с.

16. **Коюда В. О.** Система показників для оцінки інтелектуального потенціалу підприємства / В. О. Коюда, В. В. Воліков // Вісник економіки транспорту і промисловості : збірник науково-практичних статей. – 2011. – №33. – С. 186–190.

17. **Коюда В. О.** Використання інтелектуального потенціалу машинобудівних підприємств Харківщини / В. О. Коюда, В. В. Воліков // Бізнес Інформ. – 2012. – №2. – С. 102–105.

REFERENCES

- Chmutova, I. M., and Peresunko, O. V. *Kapital pidpriemstva: analiz, otsinka, instrumenty upravlinnia ta rol bankivskoi systemy u ioho finansuvanni* [Capital companies: analysis, evaluation, management tools and the role of the banking system in financing it]. Kharkiv: O. Pavlenko; INZhEK, 2010.
- Doronin, A. V. *Povedinka personalu vyrobnychoi orhanyzatsii. Otsinka, upravlinnia, rozvytok* [The behavior of the production staff. Assessment, management and development]. Kharkiv: INZhEK, 2008.
- Esipov, V. E., Makhovikova, G. A., and Terekhova, V. V. *Otsenka biznesa* [Business Valuation]. St. Petersburg: Piter, 2006.
- Ivanov, Yu. B., Orlov, P. A., and Ivanova, O. Yu. *Konkurentni perevahy pidpriemstva: otsinka, formuvannia ta rozvytok* [Competitive advantage: assessment, formulation and development]. Kharkiv: INZhEK, 2008.
- Kyzym, M. O., Zabrodskiy, V. A., and inchenko, V. A. *Otsinka i diahnostyka finansovoi stiiikosti pidpriemstva* [Assessment and Diagnosis financial viability]. Kharkiv: INZhEK, 2003.
- Kyzym, M. O., Matiushenko, I. Yu., and Poltarak, N. I. *Otsinka yakosti tsylyovykh prohram derzhavnoi pidtrymky rozvytku maloho biznesu* [Quality assessment of targeted programs for state support of small business]. Kharkiv: INZhEK, 2009.
- Kozyrev, A. N., and Makarov, V. L. *Otsenka stoimosti nematerialnykh aktivov i intellektualnoy sobstvennosti* [Valuation of intangible assets and intellectual property]. Moscow: Interreklama, 2003.
- Khaustova, V. Ie., and Kurochkina, I. H. *Otsinka vartosti biznesu sub'iektiv hospodariuvannia (na prykladi metalurhiinoi haluzi Ukrainy)* [Valuation of business economic entities (for example, metallurgical Ukraine)]. Kharkiv: INZhEK, 2009.
- Kendiukhov, A. V. "Teoriia i praktika otsenki intellektualnogo kapitala: zarubezhnyy opyt" [Theory and Practice of intellectual capital: international experience]. *Menedzhment*, no. 6 (2002): 160-164.
- Kontseptsiiia rozvytku rehionalnoi innovatsiinoi systemy Kharkivshchyny* [The concept of regional innovation systems Kharkiv]. Kharkiv: INZhEK, 2011.

Koiuda, V. O., and Volikov, V. V. "Systema pokaznykiv dlia otsinky intelektualnogo potentsialu pidpriemstva" [The system of indicators to assess the predictive potential of the company]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 33 (2011): 186-190.

Koiuda, V. O., and Volikov, V. V. "Vykorystannia intelektualnogo potentsialu mashynobudivnykh pidpriemstv Kharkivshchyny" [The use of intellectual potential Kharkov machine-building enterprises]. *Biznes Inform*, no. 2 (2012): 102-105.

Melnikov, O. N., and Abramov, E. G. "Mekhanizmy otsenki intelektualno-kreatyvnoho potentsiala organizatsii" [Mechanisms for assessing intellectual and creative potential of the organization]. <http://www.creativeconomy.ru/library/prd86.php>

Moiseienko, I. P. *Upravlinnia intelektualnym potentsialom* [Managing intellectual potential]. Lviv: Avers, 2007.

Otenko, I. P., Maliarets, L. M., and Ivashchenko, H. A. *Analiz ta otsinka stratehichnoho potentsialu pidpriemstva* [Analysis and evaluation of the strategic potential of the company]. Kharkiv: KhNEU, 2007.

Polozhennia (Natsionalnyi standart 1) otsinky maina «Zahalni zasady otsinky maina i mainovykh prav» – Otsinka prav na ob`iekty intelektualnoi vlasnosti [Regulations (National Standard 1) Property Valuation "General Principles of valuation and property rights" – Score rights to objects of intellectual property]. Kyiv: Instytut intelektualnoi vlasnosti i prava, 2005.

Tsybulov, P. M. *Upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu* [Intellectual Property Management]. Kyiv: K. I. S., 2005.

УДК 005.932

ФІНАНСОВІ ПОТОКИ В ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ГОЛОФАСВА І. П.

УДК 005.932

Голофаєва І. П. Фінансові потоки в логістичній діяльності підприємства

Фінансовий потік можна вважати найважливішим фактором, який виконує ряд незамінних функцій по забезпеченню, координації та обліку руху ресурсів у логістичному процесі. При цьому фінансові параметри багато в чому дозволяють визначити економічну життєздатність підприємства, його стабільність на ринку, а також міцність зв'язку споживача й постачальника. Саме тому важливість управління фінансовим потоком у логістичній системі просто неможливо переоцінити. Оптимізація руху фінансових потоків у логістиці – це забезпечення руху матеріальних потоків фінансовими ресурсами в необхідних обсягах, у потрібний термін з використанням найбільш ефективних джерел фінансування. Це досягається двома основними шляхами: своєчасним надходженням на підприємство коштів в обсязі, необхідному для фінансування подальшої його діяльності; забезпеченням ефективних витрат коштів, що приносить прибуток.

Ключові слова: фінансовий потік, логістика, оптимізація, фінансова логістика, логістична система.

Бібл.: 8.

Голофаєва Ірина Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: irinaa_g@mail.ru

УДК 005.932

Голофаєва И. П. Финансовые потоки в логистической деятельности предприятия

Финансовый поток можно считать важнейшим фактором, который выполняет ряд незаменимых функций по обеспечению, координации и учету движения ресурсов в логистическом процессе. При этом финансовые параметры во многом позволяют определить экономическую жизнеспособность предприятия, его устойчивость на рынке, а также прочность связи потребителя и поставщика. Именно поэтому важность управления финансовым потоком в логистической системе просто невозможно переоценить. Оптимизация движения финансовых потоков в логистике – это обеспечение движения материальных потоков финансовыми ресурсами в необходимых объемах, в нужные сроки с использованием наиболее эффективных источников финансирования. Это достигается двумя основными путями: своевременным поступлением на предприятие средств в объеме, необходимом для финансирования дальнейшей его деятельности; обеспечением эффективного расходования средств, приносящего прибыль и согласованного с миссией предприятия.

Ключевые слова: финансовый поток, логистика, оптимизация, финансовая логистика, логистическая система.

Библ.: 8.

Голофаєва Ірина Петровна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра финансов, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: irinaa_g@mail.ru

UDC 005.932

Golofaeva I. P. Financial Flows in the Logistic Activity of an Enterprise

Financial flow could be considered as the most important factor that performs a number of indispensable functions on provision, co-ordination and accounting of movement of resources in the logistical process. Moreover, financial parameters allow determination of economic viability of an enterprise, its stability in the market and also strength of the consumer and supplier interaction. That is why importance of managing financial flows in the logistic system cannot be overestimated. Optimisation of movement of financial flows in logistics is provision of movement of material flows with financial resources in required volumes and terms with the use of the most effective sources of financing. This could be achieved by two main ways: timely receipt of funds by an enterprise in the volume required for its further activity and ensuring effective spending of funds that brings profit and is co-ordinated with the enterprise mission.

Key words: financial flow, logistics, optimisation, financial logistics, logistic system.

Bibl.: 8.

Golofaeva Irina P. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Finance, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: irinaa_g@mail.ru